

1. fejezet 4. lecke

Kínálat

1. dia

A termelők kínálata

Megtermelt mennyiség =
 $= f(\text{termelési technológia; alapanyagok ára; munkabér; termék ára; adók; stb...})$

Kínálat: $\text{Megtermelt mennyiség} = f(\text{termék ára; többi változó})$

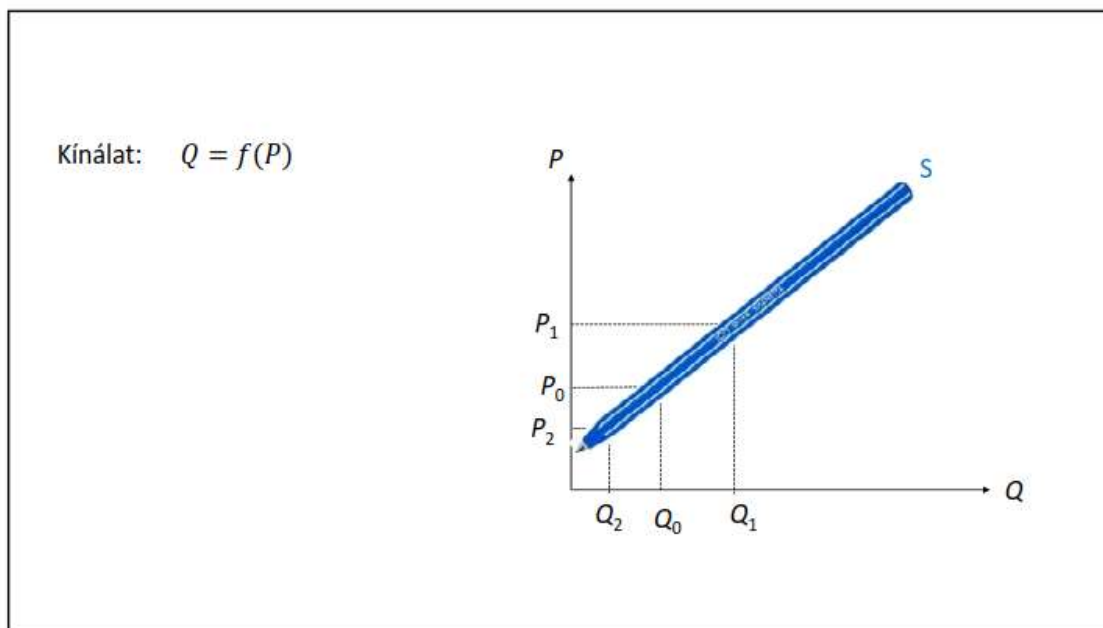
Kínálat: megmutatja, hogy a termelő(k) mennyit termelne(nek) a termékből annak különböző árai mellett.

Az előző fejezethez hasonló logikát követve most tegyük föl a következő kérdést: A kék színű író golyóstoll (vagy bármilyen más termék) termelői mennyit képesek és hajlandók termelni a termékükből? Most már remélem gyorsabban rávágta, mint az előző leckében, hogy „attól függ”. És jól tette, mert erre a kérdésre adható válaszunkat is nagyon sok minden befolyásolhatja. Milyen technológiával termel a vállalat, mennyibe kerülnek az alapanyagok, a munkások, vagy éppen maga a termék, mennyi adót kell fizetni. Vegye észre, hogy ezek egyrészt mind olyan tényezők, amelyek a fogyasztó vásárlási szándékát nem befolyásolták, sőt, valószínűleg a fogyasztóknak fogalmuk sincs, hogy milyen technológiával milyen nyersanyagokból hogyan kell összeállítani egy kék színű golyóstollat, én például biztos nem tudnám. Másrészt az is fontos, hogy azon tényezők, amelyek a fogyasztók vásárlási szándékát befolyásolták, azok meg – legalábbis közvetlenül – a termelők termelési döntésére nincs hatással. Például megint csak azért, mert nem tudnak róla. Honnan tudhatnák a golyóstoll-előállítók, hogy pontosan hány ember szeretne golyóstollat vásárolni, hogy mikor, és hogy azok milyen jövedelemmel rendelkeznek?

Egy közös befolyásoló tényező azonban van, és ez történetesen pont az a változó, aminek a kereslet esetében kiemelt szerepet biztosítottunk: a termék ára. Nyilván, hogy ez befolyásolja a termelőket is, sőt, ez pont egy olyan tényező, amit maguk is könnyedén meg tudnak figyelni a piacon. No akkor a kérdésünk ismét arra pontosodik, hogy „hogyan függ a termelők által megtermelni kívánt mennyiség a termék áráról, ceteris paribus?” (tehát úgy, hogy minden

egyéb befolyásoló tényezőnek megengedjük, hogy befolyásoljon, de azt nem, hogy megváltozzon). Ez az összefüggés a kínálat, vagy a kínálati függvény.

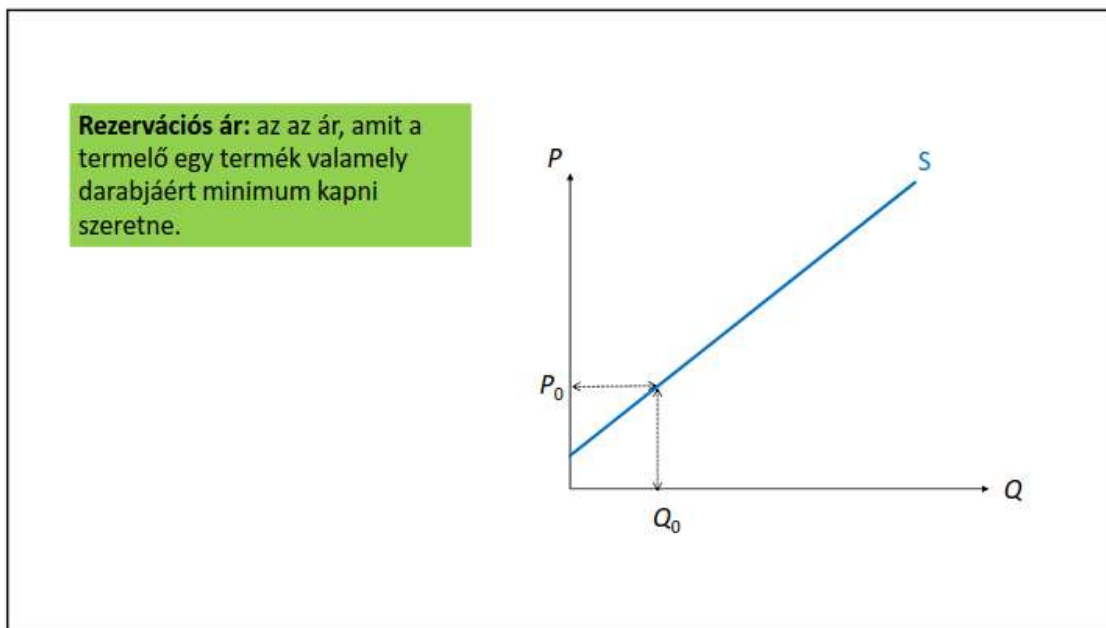
2. dia

Megint felvehetünk egy olyan koordináta-rendszert, mint az előző fejezetben is, az árral (Price) a függőleges és a mennyiséggel a vízszintes tengelyen (Quantity, ami itt most megtermelt mennyiséget jelent). Tegyük föl, hogy ha a termék ára ennyi, akkor ennyit akarnak és tudnak belőle a termelők megtermelni és piacra vinni. Ja, hát egyrészt nyilván az az eset sem érdekel minket, amikor tudnának, de nem akarnak valamennyit piacra vinni, meg az sem, amikor akarnának, de nem tudnak. Sőt, a termelést és piacra vitelt szinonimaként fogjuk használni: tegyük föl, hogy nem raktározható a termék, hogy megromlik. Még ha most irreálisnak is tűnik ez a feltételezés (mint ahogy a golyóstoll esetében nyilván az), várjuk meg a következő lecke végét, és aztán tegyük föl a kérdést: vajon amiket ez az irreális modellünk irreális következtetésekre vezetett?

Szóval, Ön szerint ha a termék magasabb áron adható el, akkor a vállalatok több, vagy kevesebb terméket akarnának gyártani? Hát persze, hogy többet. Ha meg csak olcsóbban lenne eladható, akkor kevesebbet. Egy pozitív meredekségű, emelkedő függvényt kaptunk. S-sel jelöljük az angol „Supply”, kínálat szó rövidítéséből.

3. dia

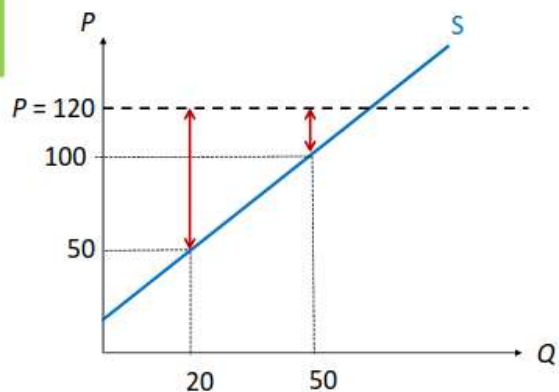

Bizonyára emlékszik arra, hogy a keresleti függvényt is lehetett mindkét tengely irányából olvasni, hát a kínálati függvényt is lehet. A kezdőpontunk például azt is jelentheti, hogy ezen az áron legfölbjebb ennyit akarnak eladni a termelők, de jelentheti azt is, hogy ezt a mennyiséget csak akkor hajlandók előállítani, ha az ár legalább ekkora. Ekkor a pozitív meredekség azt jelenti, hogy a nagyobb termelésre magasabb árral ösztönözhetőek a termelők. Hát persze, hiszen ahhoz, hogy többet termelhessenek, több erőforrásra lenne szükségük, ez több költséggel járna, és ezt fedeznie kell a nagyobb bevételnek. Most egyszerűsítünk kicsit ismét, de a 6. fejezettől kezdődően ezeket majd pontosítjuk.

A kínálat esetében is beszélhetünk tehát rezervációs árról: az az ár amelybe az adott termékpéldány (azaz nem a kék golyóstoll, hanem a 2., 5., 100. kék golyóstoll) előállítása kerül, és amennyit legalább kapnia kell a termelőnek, hogy hajlandó legyen előállítani az adott termékpéldányt. Vigyázat: a kereslet és a fogyasztók esetén a rezervációs ár egyfajta maximum volt (legfölbjebb ilyen áron veszek), a kínálat és a termelők esetében pedig egy minimum: legalább ilyen ár kell, hogy termeljek.

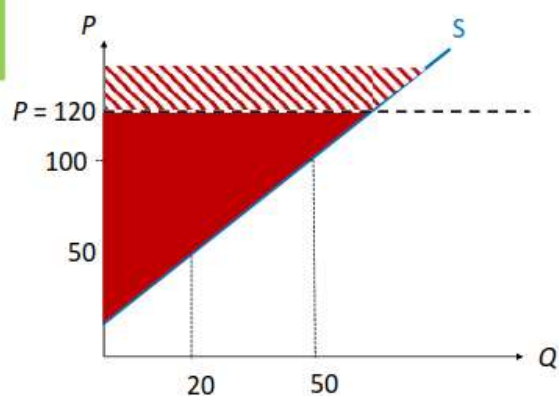
4. dia

Termelői többlet: a termék piaci árának és a termelő rezervációs árának különözete.

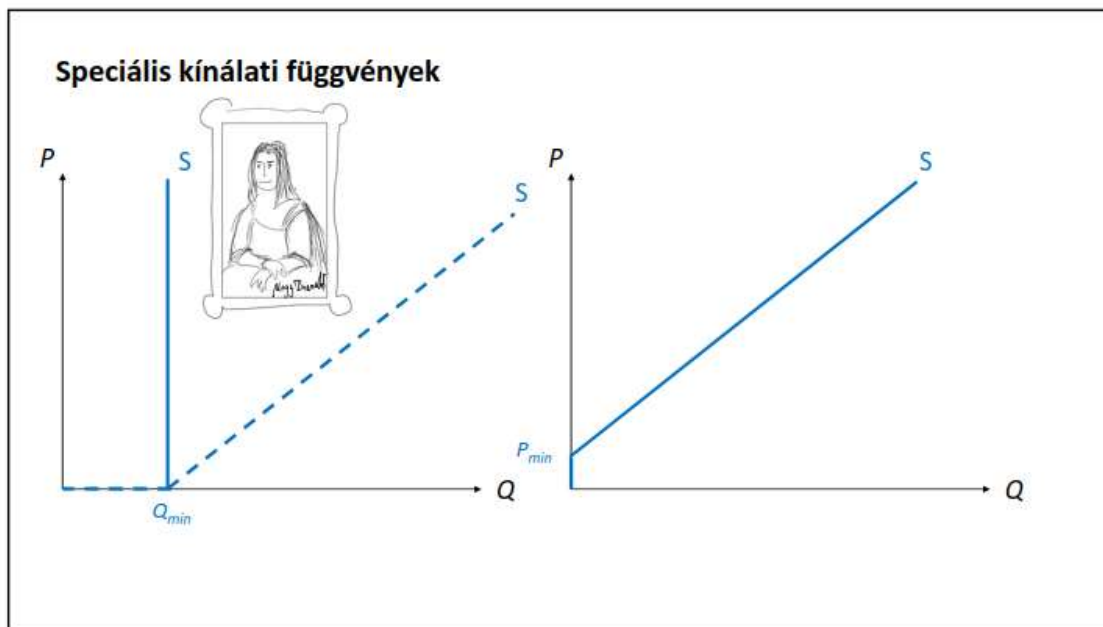
Többletet is értelmezhetünk a termelők esetében is, hasonlóan, mint a fogyasztóknál. Ha mondjuk a kínálati függvény azt mutatja, hogy a 20. golyóstoll előállítására 50-be kerül, az 50. golyóstollé pedig már 100-ba, de mindkettőt egységnyi, mondjuk pont 120-as áron lehet eladni, akkor mivel drágábban tudja eladni őket, mint amennyit minimum kérne értük, termelői többletetre tesz szert. A 20. golyóstoll eladásán $120 - 50 = 70$ egységnyi termelői többlet, az 50. golyóstollon pedig $120 - 100 = 20$ -ra. A termelői többlet a termék piaci árának és a rezervációs árának a különbsége. Valami olyasmi, mint a profit, de majd látni fogjuk, hogy nem teljesen. Ha összeadjuk az 1., meg a 2., meg a 3., meg az összes eladott tollon elért termelői többletet, akkor ezt kapjuk.

Termelői többlet: a termék piaci árának és a termelő rezervációs árának különözete.

Talán nem meglepő, hogy minél magasabb az ár, annál nagyobb a termelői többlet.

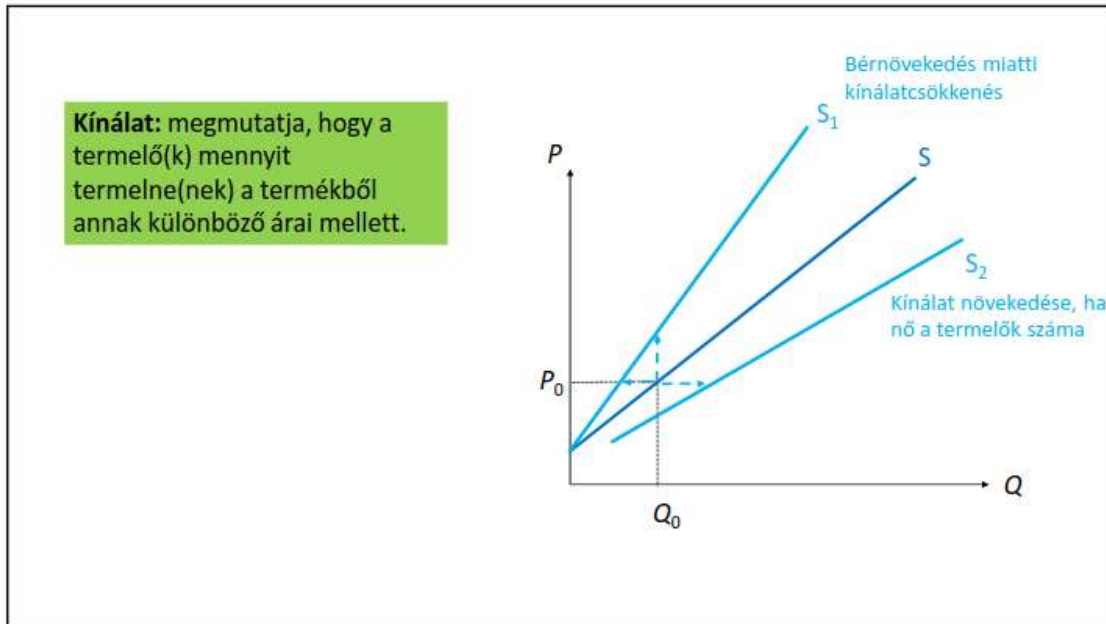
5. dia

Még néhány dolog a kínálati függvényről. A kínálati függvénynek lehet itt egy pozitív P -tengelymetszete, és a leggyakrabban valahogy így is van tényleg. Ez azt jelenti, hogy egy bizonyos árnál alacsonyabb áron egyáltalán nem termelne belőle a termelő. Ez a termelés fix költségeivel lesz majd összefüggésbe hozható: a kék golyóstoll nem terem a fán, kell hozzá építeni egy gyárat, kellene hozzá gépsorok, és még csak aztán jöhet az a része, hogy ha elég magas az ár, akkor szerezhetek be több nyersanyagot, alkalmazhatok több embert, és növelhetem a termelést. Lehet azonban pozitív Q -tengelymetszet is. Mit jelentene ez? Valami olyasmit, hogy még akkor is van ebből a termékből valamennyi, hogyha az ára nulla. Például mert fán terem: ha senki nem műveli a földet, akkor is teremne valamennyi alma, de persze ha az ára magasabb lenne, érdemes lenne fát ültetni, permetezni, embereket alkalmazni, hogy nőjön a termelés.

Még egy speciális eset a kínálati függvény esetén a függőleges kínálat. Ez akkor azt jelentené, hogy nem csak, hogy ingyen is van valamennyi, hanem még ha az ára magasabb lenne, akkor sem tudnánk többet előállítani belőle. Például ilyen Leonardo Mona Lisájának a kínálata. Meg minden más festményé is: van belőle egy, akár alacsony, akár magas az ára. De ilyen lehet a moziban az ülőhelyek száma: ha 100 forint egy mozijegy, ha 5000, akkor is csak annyi ülőhely van a teremben. Persze azt is láthatjuk, hogy ezek csak közelítések: kellően magas ár mellett azért lehet bevinni a moziterembe még pótszékeket, és ha kellően magas az ár, csak lesz valaki, aki hamisít egy második Mona Lisát...

6. dia

Szóval itt a kínálati függvény, ami, még egyszer, azt mutatja meg, hogy a termék árának különböző értékei mellett ceteris paribus a termelők mennyit termelnének a termékből. Na és ha nem változtatlanok a többi körülmények? Ugyanaz történik, mint a kereslet esetében: ha egy befolyásoló tényező, ami nincs a tengelyeken, megváltozik, a függvény eltolódik. Mi lenne például, ha emelkednének a fizetendő munkabérek (mondjuk, mert munkaerőhiány van a golyóstoll-iparban)? Ez költségnövekményt okozna a vállalatoknak, és azt találnák, hogy ugyanezt a mennyiséget most már csak egy magasabb ár mellett lennének hajlandók megtermelni, illetve, hogy ugyanazon az áron már csak egy alacsonyabb mennyiséget lennének hajlandók megtermelni. A kínálati függvény valamilyen mértékben balra tolódna, csökkenne. Lehet, hogy nem párhuzamos az eltolódás, az is lehet, hogy igen, számunkra most az eltolódás iránya a lényeg. Egyébként emlékezzen vissza, hogy a kereslet növekedése a keresleti függvény jobbra tolódása volt, akkor a csökkenés bizonyára a balra tolódás. A kínálattal pont ugyanígy: balra tolódás csökkenést, jobbra tolódás növekedést jelent. Így egyszerű megjegyezni.

Gyakoroljuk egy kicsit: Ön szerint hogyan kellene változnia a golyóstoll-termelő vállalatok számának ahhoz, hogy a kék színnel író golyóstoll kínálatja megnövekedjen? Állítsa le a videót, és gondolja végig. Megvan? Növekednie kellene: több termelő (ugyanazzal a technológiával, ugyanakkora gyárakban, ugyanolyan bérek mellett, satöbbi) minden ár mellett többet tudna termelni, mint kevesebb.

Menjünk tovább, és nézzük meg, hogyan hangolódnak össze a vásárlási és termelési szándékok.

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR
KÖZGAZDÁSZ KÉPZÉS
TÁVOKTATÁSI TAGOZAT
LECKESOROZAT
COPYRIGHT © SZTE GTK 2017/2018

A LECKE TARTALMA, ILLETVE ALKOTÓ ELEMEI ELŐZETES,
ÍRÁSBELI ENGEDÉLY MELLETT HASZNÁLHATÓK FEL.

JELEN TANANYAG
A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEMEN KÉSZÜLT
AZ EURÓPAI UNIÓ TÁMOGATÁSÁVAL.
PROJEKT AZONOSÍTÓ: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

SZÉCHENYI

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE